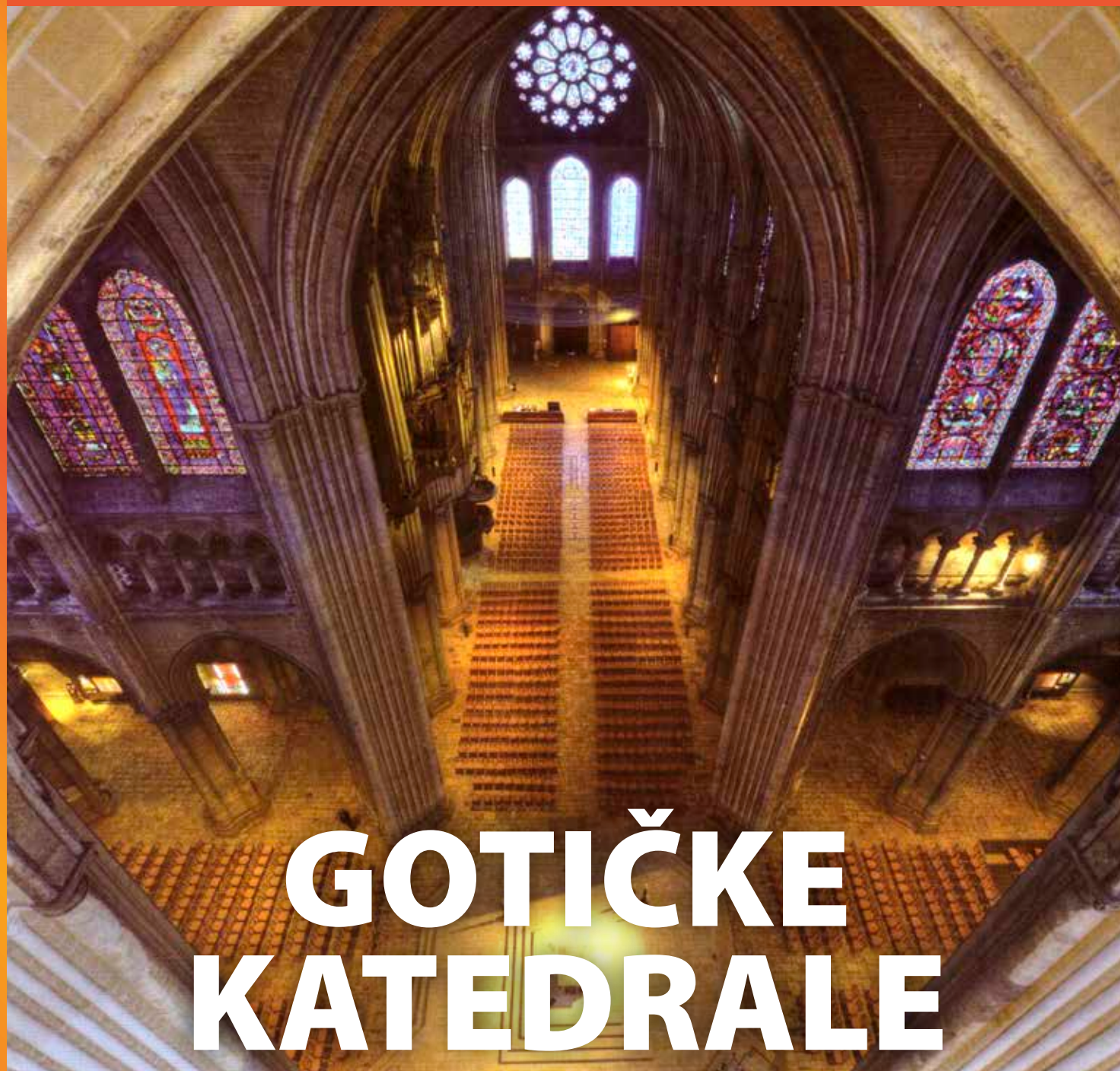

NOVA AKROPOLA

ZA BOLJEG ČOVJEKA I BOLJI SVIJET

GOTIČKE KATEDRALE

**Postati
prijatelj sebi**

PLESOVI U KRUGU

JANE AUSTEN

**Od čega je
sastavljen svemir?**

4

NOVA AKROPOLA

ZA BOLJEG ČOVJEKA I BOLJI SVIJET

12 | 2025. WWW.NOVA-AKROPOLA.COM

Sadržaj

4 POSTATI PRIJATELJ SEBI

Ana Jončić

8 GOTIČKE KATEDRALE

Tragovi vječnosti

Atila Barta

13 OD ČEGA JE SASTAVLJEN SVEMIR?

Florimond Krins

14 PLESOVI U KRUGU

Lidija Šustek

16 JANE AUSTEN Umijeće življenja svakodnevce

Stela Zorić

19 PROSINAC Vrijeme radosti i nade

Delia Steinberg Guzmán

Impresum:

Glavni urednik: Andrija Jončić

Izvršna urednica: Nataša Žaja

Urednici rubrika: Dijana Kotarac, Ana Jončić,
Jerko Grgić, Nataša Žaja, Branislav Vukajlović, Damir Krivdić

Lektura: Branka Žaja

Tehničko uredništvo:
Svjetlana Pokrajac, Matija Prević

ISSN 1849-6237

Izdavač:

NOVA AKROPOLA - kulturna udruga
Ilica 36, 10000 Zagreb
Tel: 01/481 2222
web: www.nova-akropola.hr
e-mail: info@nova-akropola.com

Bez obzira na vrijeme i mjesto nastanka, sakralne građevine prošlosti imaju prepoznatljiv univerzalni kanon prisutan u simboličkim i harmoničnim odnosima elemenata svetog prostora. Tako ćemo pronaći skladno povezane stupove, svodove i tajanstvene kripe u veličanstvenim egipatskim i antičkim hramovima, ali i u jednostavnim masivnim dolmenima diljem svijeta.

Jedna od snažnih ideja koja se proteže u ovim i drugim djelima sakralne arhitekture vezana je uz prolaz u drugu, bezvremenu dimenziju kojim započinje stvarno nutarnje putovanje. U gotičkim katedralama to je simbolički predloženo vertikalnim i horizontalnim planovima koji se međusobno isprepliću u bezbrojnim kombinacijama pretvarajući prostor u rezonantnu kutiju koja vibrira zvukovima i tišinom, svjetlom i sjenom, životom i svime onime što se nalazi iza njega.

Vertikalni plan izranja iz podzemnih kripti koje evociraju misterij pećine kao skrivenog izvora života. Nastavlja se na brod kao plan zemlje koji stupovima podržava nebeski svijet utjelovljen svodom. Horizontalni plan započinje suočenjem s labirintom prolaznog svijeta kako bi se stiglo do križišta u kojem se sjedinjuju vertikalna i horizontalna os. To je najvažnije mjesto gdje se susreću duhovno i materijalno, vječno i prolazno, mjesto istinske preobrazbe koje pokreće najdublje čovjekove težnje podsjećajući ga na uzvišenu sudbinu koju ima priliku živjeti.

Uredništvo

POSTATI PRIJATELJ SEBI

Ana Jončić

Tako grčki filozof Platon naziva stanje sreće kada čovjek postigne unutarnji sklad. *Postati prijatelj sebi* može izgledati kao čudan izraz, jer prijateljstvo obično tražimo u odnosu s drugim ljudima, ili nam može izgledati kao utješna dosjetka u trenucima kada smo razočarani u druge i mislimo da se možemo osloniti jedino na sebe. Općenito, veliki dio osobne sreće promatramo kroz usklađeni ili neusklađeni odnos s drugima. Odnos koji imamo sa sobom kao da nema jednaku važnost. On dolazi do izražaja tek kad se suočimo s nekim problemom, kada sami sebe iznenadimo, pozitivno ili negativno, nekom svojom reakcijom, odnosno kada shvatimo da naše ponašanje može odudarati od naše slike o sebi i kada nismo sigurni kako ćemo reagirati ako nas iznenada pogodi neka neželjena situacija. I tako se nastavljaju u krug izmjenjivati sigurnost i nesigurnost u sebe i u druge, a sreća i sklad se pojavljuju i nestaju jer se okolnosti stalno mijenjaju...

Međutim, ono što može mučiti nas, današnje ljude, ne razlikuje se puno od problema i pitanja o kojima su

pisali stari filozofi jer ljudska priroda ostaje u suštini ista, neovisno o vremenskoj udaljenosti. Uvijek su ljudi željeli ostvariti sklad, život u kojem se osjećaju sretni, bez obzira na vrijeme i običaje.

Iza Platonove formulacije *postati prijatelj sebi* nalazi se sustav učenja i metoda koje se mogu primijeniti. No, za to je, kako sam kaže, potrebno *umijeće* i *vježba*, dakle, znanje koje se praktično primjenjuje i usavršava.

Svi su stari grčki filozofi isticali važnost uspostavljanja odnosa sa sobom, koji počinje *upoznavanjem sebe*, kao preduvjetom za dobar život, odnosno za sreću. To je značilo upoznati svoje kvalitete, nedostatke i mogućnosti, podrazumijevalo je započeti unutarnji razgovor sa sobom. Upoznati sebe bila je na neki način formula za početak aktivnog odnosa prema sebi u kojem čovjek svjesno istražuje svoj unutarnji svijet, prepoznaje točke oslonca i uspostavlja unutarnju ljestvicu vrijednosti. Iz toga proizlazi umijeće *vladanja sobom* što podrazumijeva korištenje svojih sposobnosti na bolji način. Ovaj aktivan odnos sa sobom nastavlja

se praktičnom primjenom tog znanja prema kojem čovjek oblikuje svoje načine izražavanja prema van.

Svakodnevni život je *vježbanje* i *usavršavanje* tog umijeća: čovjek pokušava ostvariti to što zna, ispravljati, poboljšavati sebe i izraziti ono najbolje u sebi. Tada je prirodna posljedica "dobar život i dobro djelovanje", a to znači skladan odnos sa sobom i s drugima, sretan život. Stari filozofi nazivali su to umijećem življenja.

Svi su stari grčki filozofi isticali važnost uspostavljanja odnosa sa sobom, koji počinje *upoznavanjem sebe*, kao preduvjetom za dobar život, odnosno za sreću.

No, da bi čovjek mogao doći do toga, potrebni su mu sigurni kriteriji pomoću kojih će, poput dobrog pedagoga, moći sebe ispravno procijeniti i usmjeriti. Grčka filozofija ostavila nam je svoje spoznaje o ljudskoj prirodi, njenoj strukturi, slabostima i mogućnostima. U tekstovima mnogih filozofa možemo pronaći tumačenja o tome što je potrebno čovjeku da bi živio sretan i ispunjen život i kako to može ostvariti. Jedan od slavnihi među njima, Platon, govori o tome, između ostalog, u svom djelu *Država*.

Što čovjek treba upoznati?

Ljudsko biće je cjelina sastavljena od različitih elemenata, a svaki element ima "svoj posao" u izražavanju čovjeka. Ako čovjek želi ostvariti sklad, tada treba upoznati kako funkcioniraju njegovi sastavni elementi. Svaki element može dobro ili loše izvršavati svoju ulogu, ovisno o tome u kakvom je stanju, koju kvalitetu izražava u svom funkcioniranju. To se jasno vidi na razini tijela. Platon daje jednostavan primjer za to:

Zar bi oči ikada svoj posao lijepo obavile, kad ne bi imale svoju vlastitu vrlinu nego mjesto vrline porok?

*...Što ne, i uši će, lišene svoje vrline, zlo obavljati svoj posao?*¹

No, tjelesni elementi su lako vidljivi i lako je uočiti nedostatke u njihovom funkcioniranju. Puno je teže razabrati elemente unutarnjeg svijeta, a upravo su oni odgovorni za to kako će se čovjek osjećati i izražavati prema van. Zato, tvrde svi grčki filozofi, čovjek treba prvo upoznati vlastitu *psyche*, svoj psihički svijet, odnosno, treba upoznati svoju *dušu*. Platon opisuje njezinu ulogu i važnost:

– Hajde nakon toga ovo razmotri. Duša ima neki svoj posao koji ne može obavljati nikoji drugi organ, primjerice ovo: upravljati, vladati, savjetovati i sve slično; bismo li to čemu drugome dodijelili ili duši, i rekli da je to njoj svojstveno?

– Ničemu drugome.

– Što ćemo pak reći za život? Da je posao duše?

– Da, sasvim sigurno.

– Što ne, tada ćemo reći da duša ima i nekakvu vrlinu?

– Da.

– Zar će onda ikada, Trazimaše, duša moći lijepo obavljati svoje poslove bez svoje vlastite vrline. Ili je to nemoguće?

– To je nemoguće.

– Nužno dakle bez svoje vrline duša zlo vlada i upravlja, a s njom sve to dobro radi.

*– Nužno.*²

Duša ili *psyche* ima ulogu savjetnika i upravitelja u životu čovjeka. Svaka odluka i postupak proizlaze iz kvalitete ili vrline kojom savjetuje ili upravlja izražavanjem čovjeka, a posljedica toga je kvaliteta života, dobar život i osobna sreća.

– Što ne, priznali smo da je pravednost vrlina duše, a nepravednost porok.

– Ta priznali smo.

– Dakle će pravedna duša i pravedan čovjek dobro živjeti, a nepravedan zlo.

– Čini se prema tvom razlaganju.

– A koji dobro živi, blažen je i sretan, a koji ne živi tako, nije.

– Naravno.

– Pravednik je dakle sretan, a nepravednik nesretan.

*– Neka bude.*³

Duša ili *psyche* ima ulogu savjetnika i upravitelja u životu čovjeka.

Pravednost je, dakle, vrlina duše kojom će ona dobro upravljati izražavanjem ljudskog bića, a posljedica vrline su dobar život i sreća. Međutim, ovu kvalitetu čovjek ne postiže spontano, samo zato što je želi ostvariti ili zato što je racionalno razumije i prihvaća. Pravednost je *skladno stanje duše* do kojeg čovjek dolazi vlastitim naporom, znanjem i vježbanjem, jednom riječju, umijećem uspostavljanja dobrog odnosa sa sobom.

Da bi to bilo moguće, potrebno je upoznati kako *psyche* ili duša funkcionira i Platon zato opisuje njezine dijelove ili sposobnosti.

¹ *Država*, 1. knjiga, 353c

² *Država*, 1. knjiga, 353de

³ *Država*, 1. knjiga, 353-354e

Dijelovi ili sposobnosti duše

– ... nazivamo onaj dio duše kojim ona misli razumnošću, a onaj dio kojim ljubi, gladije, žeda i za ostale se požude uzbuđuje, nerazumnošću i požudnošću, koja voli ići putem zadovoljenja i naslade.

– Dakle, te su nam dvije sposobnosti u duši određene, a sposobnost kojom smo srčani i gnjevni, je li treća, ili bi kojoj od one dvije bila srodna?

– Možda onoj drugoj, požudnosti.

– ... kad tko misli da mu se krivo čini, zar ne kipi u njemu gnjev i ne žesti se i zar se ne bori za ono što mu se čini pravedno te usprkos gladovanju i suzdržavanju i sličnim trpljenjima, sve voljno podnoseći pobjeđuje i ne napušta boj za plemenite stvari prije nego ostvari svoj naum.

– Posve je nalik volja na to, što veliš...

– ...mišljamo da je ona nekakva požudnost, a sad velimo da nije nipošto, nego da se u oprekama duše prije bori na strani razuma.

– Svakako.

– ... zar je tako i u duši treći dio ta srčanost, koja po prirodi pomaže razumnosti, ako se ne pokvari od lošeg obrazovanja?

– Svakako treći.⁴

Tri dijela duše trebaju biti međusobno usklađena tako da svaki dio radi svoj posao kako bi duša stekla vrlinu pravednosti koja joj je neophodna za sretan život.

Tri dijela duše su njene različite sposobnosti izražavanja. Platon prvo uočava racionalni i iracionalni aspekt: dio duše kojim vlada razum i izražava se mislima, i dio kojim vladaju nagoni i izražava se porivima, nagonskim željama i strastima. Zato ih naziva razumski i požudni dio. Treći dio duše prima oba utjecaja i ima više načina izražavanja: to je ... *sposobnost kojom smo srčani i gnjevni, ...sposobnost kojom se volja bori s požudama, ...ali se u oprekama duše prije bori na strani razuma*. Zato ga naziva srčanim dijelom, a određuje kao voljnu sposobnost duše da izabire način izražavanja pa tako i način čovjekova djelovanja.

Međutim, ova tri dijela duše trebaju biti međusobno usklađena tako da svaki dio radi svoj posao kako bi duša stekla vrlinu pravednosti koja joj je neophodna za sretan život. To znači da čovjek treba osvijestiti odnos između njihovih uloga i dati im pravo mjesto na ljestvici važnosti.

Odnos između dijelova duše

– Što ne, razumu pripada da vlada, budući da je mudar i brine se za cijelu dušu, a volji pripada da ga sluša i bude njegov saveznik.

– Svakako.

– I one će dvije (razumska i voljna sposobnost) tako obrazovane i uistinu za svoj posao naučene i odgojene, nadgledati požudnost, koja upravo najveći dio duše zaprema i koja je od prirode najnezasitnija. Na nju će one paziti, da ne bi zasićena takozvanim tjelesnim nasladama postala velika i jaka te prestala raditi svoj posao, pa pokušala zarobiti i zavladata onima, nad kojima joj, i sličnima po rodu, ne pripada vlast, i tako cijeli život svima preobrnula.

– Svakako.⁵

Dakle, razum treba vladati nagonima uz pomoć volje. U suprotnom, kada bi nagonski dio vladao razumom i voljom, čovjek bi bio prepušten viorima iracionalnih poriva koji se pojavljuju i nestaju ovisno o trenutačnim raspoloženjima i vanjskim okolnostima. Tada čovjek ne bi imao unutarnji oslonac prema kojem bira svoje djelovanje. Tada bi odnosi s drugima ovisili o njegovim nagonima, a sam sebi bi često zadavao udarce jer se želje obično razlikuju od stvarnih potreba i mogućnosti. I tako bi vladavina požudnog dijela duše cijeli život svima preobrnula.

Sposobnosti duše stoga trebaju biti *obrazovane i odgojene* da bi stekle kvalitetu koja je potrebna za skladno funkcioniranje duše. Kada čovjek to shvati, za njega počinje nova etapa aktivnog odnosa sa sobom, a to je primjena znanja i vježbanje umijeća vladanja sobom. Pomoću znanja čovjek uspostavlja unutarnju ljestvicu vrijednosti. Nastoji razvijati u sebi one vrline pomoću kojih će svaki dio duše moći najbolje izvršavati svoju ulogu, odnosno svaka sposobnost duše će se izraziti na najbolji način.

Vrine svakog dijela duše: hrabrost, mudrost (razboritost), trijeznost (umjerenost)

– Dakle mislim, po tom dijelu duše svakoga pojedinca zovemo hrabrim, kad njegova volja i uz bol i uz ugodnost točno vrši ono što naloži razum, bilo strašno ili ne bilo.

– Točno.

– A mudrim po onom malenom dijelu koji u njemu vlada i nalaže; on znade također, što koristi njima trima samima, svakom pojedinačno i svima skupa.

– Svakako.

⁴ Država, 4. knjiga, 439de, 440de, 441

⁵ Država, 4. knjiga, 441e, 442b

– A dalje, ne zovemo li trijeznim, kad su sva tri dijela u prijateljstvu i skladu, naime kad i vladar i oba podložnika složno daju vladu razumu i ne bune se protiv njega?⁶

Vježbajući volju, sva tri dijela duše mogu biti u prijateljstvu i skladu...

Razumskom dijelu duše potrebna je mudrost koja na temelju znanja donosi ispravne i korisne odluke. Voljnom dijelu duše potrebna je hrabrost kojom će čovjek, bez obzira na okolnosti, djelovati prema onome što je spoznao razumski dio njegove duše. Požudni dio duše najbolje će izvršiti svoju ulogu ako uspostavi vrlinu umjerenosti, trezven odnos između dvije krajnosti: prepuštanja nagonima i gušenja nagona. Obje su krajnosti neprirodne i štete duši. Umjerenost je, zato, dati nagonima pravo mjesto u hijerarhiji duše i njihovu veliku snagu staviti u službu razuma. Na tome se temelji umijeće uspostavljanja dobrog odnosa sa sobom.

No, kako to ostvariti u svakodnevnim životnim situacijama? Platon upućuje: svakodnevni život je vježbanje i usavršavanje tog umijeća: ono što razumski dio duše zna i prihvaća, volja duše pokušava primijeniti u trenucima kad je čovjek sam sa sobom ili s drugima, kada se odmara ili radi. Svaki pokušaj je vježbanje volje da bi čovjek uspio izraziti ono najbolje u sebi. Tako volja postaje saveznik onome što duša dobro zna, ali nema uvijek snage to i sprovesti.

Vježbajući volju, sva tri dijela duše mogu biti u prijateljstvu i skladu, čovjek usvaja novu kvalitetu u djelovanju, a Platon daje primjer:

Pravednost

– ...da li se čini da bi takav čovjek pronevjerio zlato ili srebro, koje je primio u ostavu?

– ...na njega ne bi pala sumnja radi krađe crkvene ili obične, te izdajstva bilo prijatelja, bilo cijele države?

– ...I nikako ne bi bio nepouzdan ni u zakletvama ni u ostalim obećanjima?

– ...Činiti preljube, odnemarivati roditelje, ne štovati bogove dolikuje svakome drugome prije nego takvu čovjeku?

– Zaista svakome.

– Što ne, tomu je svemu uzrok to, što u njega svaki dio radi svoje, i u vladanju i u slušanju.

– Zaista to i ništa drugo.

Dakle još neko tumačenje tražiš za pravednost?

Ona je ta moć, koja stvara takve muževe i države.

– Zaista ne tražim.⁷

Usklađenost sa sobom donosi pravednost, "dobar život i dobro djelovanje", ali, upozorava Platon, ovaj proces počinje iznutra:

Prijateljstvo sa sobom omogućuje dakle sva druga prijateljstva: s drugima, s poslom koji radimo, s trenutkom u kojem se upravo nalazimo.

– A uistinu, kako se čini, pravednost bješe nešto takvo, ali ne u izvanjskom obavljanju svojih poslova, nego u unutrašnjemu, naime, da se doista baviš sobom i svojim poslovima, da ne dopustiš svakome dijelu u sebi baviti se tuđim, a ni to, da sposobnosti duše vrše različite poslove, nego da doista svoje lijepo urediš i postaneš vladar sam sebi, središ se i prijatelj postaneš sam sebi...⁸

Ovaj aktivan odnos sličan je traženju skladnih tonova među različitim unutarnjim glasovima koji izvana rezultiraju skladom u svemu što čovjek radi:

...i uskladiš tri sposobnosti,

upravo kao tri sklada najvišega i najnižega i srednjega glasa, i ako je drugo što među time, da to svežeš i tako od mnoštva jedno postane, triježno i skladno; pa onda da tako radiš svoj posao, bilo to privređivanja blaga, ili njega tjelesna, ili kakav državni posao, ili posebnički posao. U svemu tome da onaj rad držiš pravednim i lijepim koji takvo stanje čuva i stvara, a mudrošću ono znanje, koje takav rad nadgleda...⁹

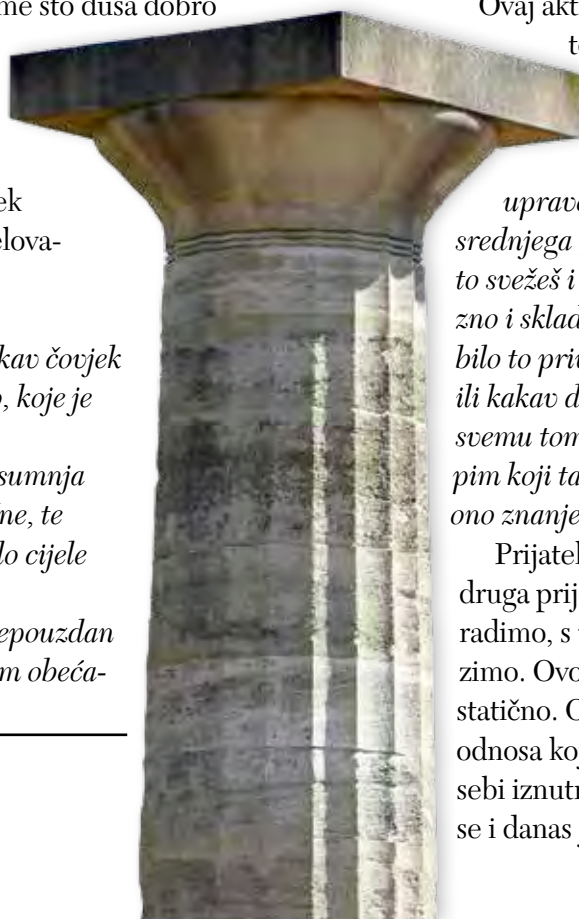
Prijateljstvo sa sobom omogućuje dakle sva druga prijateljstva: s drugima, s poslom koji radimo, s trenutkom u kojem se upravo nalazimo. Ovo stanje ne dolazi samo po sebi i nije statično. Ono je rezultat svjesnog nastojanja i odnosa koji čovjek gradi, usavršava i čuva. U sebi iznutra i izvana. Poruka starog Filozofa čini se i danas jednako aktualna. ☸

⁶ Država, 4. knjiga, 442cd

⁷ Država, 4. knjiga, 443b

⁸ Država, 4. knjiga, 443d

⁹ Država, 4. knjiga, 443de

GOTIČKE KATEDRALE

Tragovi vječnosti

Atila Barta

Gotička se umjetnost pojavila iznenada, poput bljeska svjetlosti nakon višestoljetnog mraka srednjeg vijeka. U samo nekoliko godina i, bez prethodnih razvojnih etapa, dosegla je vrhunac u mnoštvu novih elemenata. Intrigantno je kako su graditelji, za koje se još uvijek ne zna otkud su stekli svoja znanja, tijekom samo jednog stoljeća podigli stotinjak savršeno zamišljenih i zadivljujuće izvedenih katedrala.

Gotičke su katedrale jedinstvena sinteza matematičkih i astronomskih spoznaja, graditeljskih, umjetničkih i obrtničkih umijeća nadahnutih najdubljim religijskim osjećajima. Od samih početaka one izmiču pokušajima da ih se u potpunosti rastumači. Svojim podzemnim kriptama, zagonetnim labirintima, veličanstvenim portalima, stupovima i svodovima obasjanim magičnom svjetlošću vitraja, omogućavaju čovjeku susret sa samim sobom, usmjeravajući ga prema vječnosti.

ZNAČAJ GOTIKE

Nakon pada Rimskog Carstva većina kulturnih vrijednosti antike uništena je u ratovima u zapanjujuće kratkom vremenu, a znanstvena, umjetnička i filo-

Katedrala u Chartresu

zofska dostignuća gotovo su potpuno pala u zaborav. Europa je utonula u srednji vijek iz kojeg se bilo vrlo teško izdići zbog više razloga. U malim, međusobno neprekidno zaraćenim državicama ljudi su živjeli u feudalnoj izolaciji, desetkovani ratovima i različitim epidemijama. Rijetki putovi, izgrađeni još u rimskom razdoblju, bili su slabo održavani i nesigurni zbog pljačkaških skupina. Jedini baštinici znanja bili su zatvoreni, narodu nedostupni samostani. Slika svijeta svedena je na starozavjetne dogme, a Zemlja je postala ravna ploča oko koje se vrti cijeli svemir. Uslijed ovakvih okolnosti, pojava gotičkih katedrala u Francuskoj sredinom 12. stoljeća bila je izuzetno važna, ne samo zbog originalnosti stila, već i zbog utjecaja na sve društvene aspekte.

Prve katedrale su se počele uspinjati k nebu u Saint-Denisu i Sensu četrdesetih godina 12. stoljeća, a zatim su uslijedile u Laonu i Parizu dvadesetak godina kasnije. Vrhunac rane gotike nastaje u Chartresu i Bourgesu devedesetih godina 12. stoljeća, a kruna su katedrale u Reimsu, Le Mansu početkom 13. stoljeća te Amiensu i Beauvaisu od 1220. do 1240. godine.

Iako je svaka katedrala jedinstvena, sve ih povezuje isti kanon i ista ideja koja se proteže od dubina kripti preko elegantnih stupova i šiljatih svodova do tornjeva, i rascvjetava se u vitrajima i rozetama. Koliko je ta ideja

Vitraj iz Chartresa s prikazima zodijskih znakova.

bila snažna, svjedoči činjenica da se munjevito proširila po cijelom kršćanskom zapadu i gotovo nepromijenjena održala cijelo jedno stoljeće, utječući još i na sljedeća tri.

Tko su bili pokretači ove ideje? Otkud im smjelost da se upuste u izradu tako složenih građevina dotad nezamislivih dimenzija? S kojim su sredstvima gradili kada gradovi u to vrijeme nisu imali dovoljno ni za obične obrambene utvrde? Otkud toliki majstori zanata i kako se prenosilo znanje kada znamo da se istovremeno gradilo i na dvadesetak mjesta? Kakva je to snažna vizija poticala ljude da započnu i sudjeluju u pothvatu čiji završetak neće doživjeti? I što je možda najvažnije, zbog čega i radi koga je uopće započela sva ta gorljiva gradnja?

Odgovori na većinu ovih pitanja prekriveni su velom povijesti i postali su zagonetke koje periodički uzburkaju javno mnijenje. Je li samo slučajnost da se upravo prije naglog razvoja gotike proširio utjecaj templarskog reda? Poznato je da su se vitezovi templari vratili nadahnuti iz Svete zemlje, ponovno donoseći u Europu mnoga izgubljena znanja antike, Egipta i Istoka koja su čuvali tada vrlo napredni Arapi.

GOTIČKA SAKRALNA ARHITEKTURA

Gotička umjetnost nije proizašla iz romanike, kako se često tumači, nego se kao nova forma neovisno razvijala u istom vremenu. Zahvaljujući ponovnom otkrivanju matematike i sakralne aritmetike, arhitektura je obogaćena znanjem koje ne samo da je olakšalo izvedbu građevine, već ju je i obogatilo simboličkim elementima.

Osnovni matematički ključ koji gotičke katedrale čini jedinstvenima je zlatni rez ili zlatna proporcija, a glavno stilsko obilježje gotike jest forma šiljatog luka. Lukom je povezan svaki raspon u katedrali, od najmanjeg prozora do najvećih lukova svoda. Zahvaljujući tome, napetost

Katedrala u Saint-Denisu

Katedrale Notre-Dame, podignute u čast Našoj Gospi, gotovo savršeno odražavaju na Zemlji zvijezde iz zvijezda Djevice. Zvijezda Spica (Alfa) odgovara Reimsu, Gama Chartresu, Zeta Amiensu, a Epsilon Bayeuxu. U manjim zvijezdama ove konstelacije mogu se prepoznati crkve u Evreuxu, Etampesu i Laonu, također podignute u čast Našoj Gospi.

kamenih blokova sjedinjenih u konstrukciji katedrale čini od nje savršeno profinjen glazbeni instrument kojim odzvanja unutrašnja harmonija. Šiljati svod ima i snažan psihološki utjecaj na čovjeka, djelujući tako da mu "uzdiže" pogled iz horizontalnog svijeta svakodnevnog života prema uzvišenom, nebeskom.

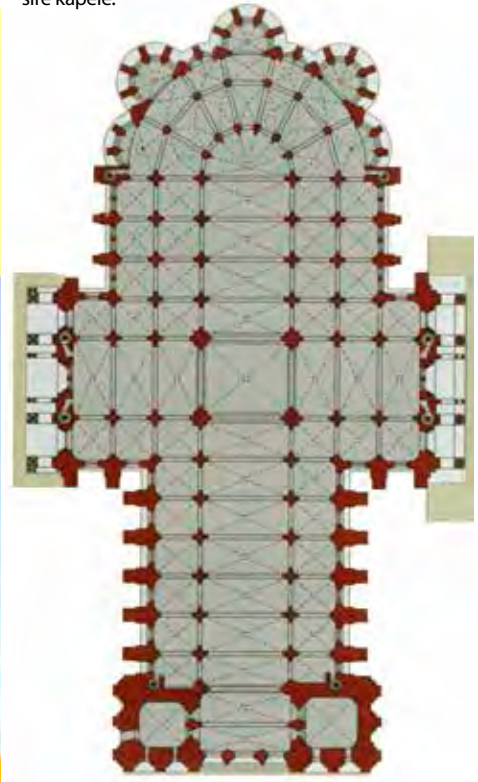
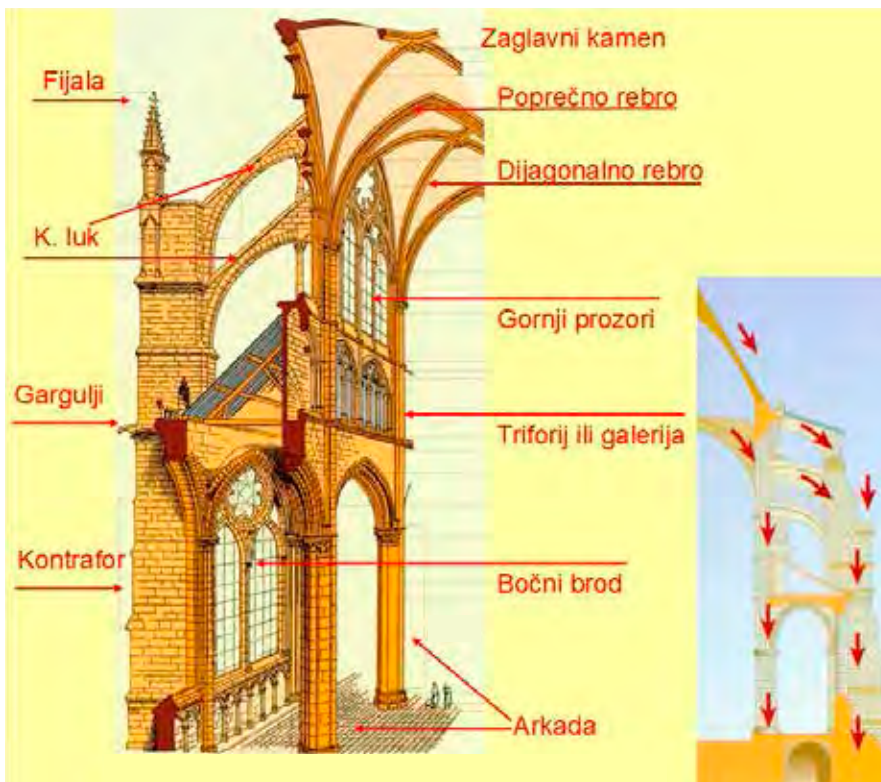
Osim šiljatog luka, gotički se stil proslavio još jednim osebnim graditeljskim rješenjem, tzv. kontraforima pomoću kojih su sile pritiska golemog svoda prenesene na vanjske potporne stupove. To je omogućilo podizanje svoda katedrale do iznimnih visina, bez masivnih nutarnjih stupova, te izvedbu zidova kojima dominiraju prekrasno ukrašeni prozori.

Horizontalno, plan gotičkih katedrala sastoji se od tri osnovna geometrijska oblika: kruga, kvadrata i pravokutnika koji označavaju tri važne etape prolaska hodočasnika prema oltaru. Krug se nastavlja na ulazni dio katedrale i ima formu labirinta; kvadrat je označen s četiri središnja stupa na križanju, a iza njega je pravokutnik, nekadašnje mjesto oltara. Vertikalno su također sazdana tri plana – od kripte koja predstavlja podzemni svijet, glavnog broda koji odgovara zemlji, do svoda koji je simbolička predodžba neba. Prema kanonima sakralne arhitekture, upravo ovi arhetipski elementi čine neku građevinu hramom.

Osnovna osobina gotičkih katedrala je orijentacija glavnog dijela hrama prema istoku i točki izlaska Sunca u trenutku posvećenja. Ništa manje važna karakteristika vezana je uz njihov smještaj i raspored. Podizane su na svetim mjestima – drevnim mjestima hodočašća iz pretkršćanskih vremena. Uglavnom su to posebno istaknuta mjesta u prirodi poput brda, izvora, rijeka ili otoka, što od njih čini prirodna svetišta. Jedna od nerazjašnjenih zagonetki vezana je uz razmještaj najranijih gotičkih katedrala posvećenih Djevici Mariji. Katedrale Notre Dame zajedno formiraju skup točaka na karti koje na Zemlji reproduciraju raspored zvijezda u zvijezdu Djevice.

Osim gotičkog luka koji vertikalizira uzdužni brod katedrale, uvedeno je još jedno graditeljsko rješenje: vanjski kontrafori pomoću kojih se sile pritiska golemih lukova svoda prenose na vanjske potporne stupove. Upravo to rješenje omogućuje postizanje velikih visina ovih katedrala.

Gotičke katedrale držale su se tradicionalnog tlocrta u obliku latinskog križa. Uzdužni brod (kor), transept i apsida spajaju se u križanju, a iz apside se zrakasto šire kapele.

PORTALI

Osebnost gotičkih katedrala ogledava se i na portalima. U doba kada je malo ljudi znalo čitati i pisati, uključujući i vladare, na bogato ukrašenim portalima razotkrivala su se znanja dotad skrivana u samostanima. Kipovi grupirani oko vrata i reljefi na nadvratnicima i timpanima predstavljaju ne samo Bibliju pretočenu u kamen, nego i iznenađujuće široko poznavanje antičke tradicije i drugih zaboravljenih starih kultura.

Osim što su svi remek-djela kiparske umjetnosti, začuđuje i njihov broj. Svaka katedrala okružena je stotinama kipova i tisućama savršeno isklesanih reljefa. Kao da je i najskromniji šegrt, potaknut nadahnujućom snagom zajedništva, klesao poput poznatih velikana renesanse. Nama, i nakon toliko vremena, ovo može biti poučan primjer kolika je snaga molitve učinjene rukama iz plemenitih pobuda jer ovakva se čuda ne mogu postići ni zlatom ni prisilom. Nije slučajnost i što su skulpture izvorno bile smještene isključivo s vanjske strane katedrala, a njihovo razumijevanje ovisi o učenosti promatrača.

Gotičke katedrale uglavnom imaju tri portala – zapadni, sjeverni i južni, svaki s trojim vratima.

Zapadni portal je mjesto ulaska u katedralu, mjesto gdje bi hodočasnik trebao napustiti svjetovno da bi se mogao susresti sa svetim. Zbog toga reljef iznad središnjih vrata prikazuje Krista u trenutku uzašašća, jasno ukazujući na to da se do vječnog dolazi isključivo smrću prolaznog. Značenja reljefa sa znakovima zodijaka i prikazima nalik alkemijskim postupcima su izgubljena.

Prikaz labirinata iz Chartresa. Labirint nalazimo u katedralama Chartresa, Amiens i Reimsa. Smješteni su u središnjem brodu, blizu zapadnog ulaza. Hodočasnici su ih nekada prolazili na koljenima.

Sjeverni portal je najtamniji dio katedrale. Prikazani su starozavjetni događaji, dolazak Kristov, njegovo rođenje, očitovanje pred pastirima i poklonstvo kraljeva.

Prikazi na južnom portalu veličaju Krista s apostolima. Mučenici i svjedoci vjere prikazani su kako stoje nad vlastitim kušnjama. Najupečatljiviji je prikaz Krista kako stoji nad čudovištima, tj. iznad svih dvojnosti i proturječja, a ujedno povezuje i podupire kraljevstvo nebesko. U ruci drži zatvorenu knjigu, naglašavajući vrijednost proživljenog znanja.

UNUTRAŠNJOST

Svaka katedrala u svojoj dubini skriva kriptu, svijet podzemlja, ali ne u značenju pakla, već sjedišta nevidljivih snaga povezanih s misterijem uskrsnuća. U kriptama se uglavnom slavila Djevica Marija u liku Crne Gospe izrađene od tamnog drveta. Njezina čudotvornost i iscjeliteljska moć često su bile razlog hodočašća. U najstarijim vremenima kripe su služile i kao krstionice.

Unutrašnjost katedrale predstavlja mjesto ostvarenja "ovozemaljskog života", mjesto boravišta za kratki životni vijek. Čovjek se kreće horizontalnim planom povrha kripe, ali ispod svoda, i prvo nailazi na labirint – simbol svih nutarnjih lutanja. Hodočasnici su ga nekada prolazili na koljenima. Dolaskom do središta labirinta, čovjek zapravo stiže do svog vlastitog središta.

Vitraci, još jedan dragulj gotičke umjetnosti, zamijenili su oslikane zidove romaničkih crkava zidovima od svjetla, stvarajući izniman dojam. Majstori staklari su iznutra izveli ono što su izvana izradili klesari i kipari. Staklima različitih boja i geometrijskih oblika stvorili su ne samo različite biblijske prikaze, već i rozete u obliku mandale, prikaze zodijaka, ali i važne događaje iz francuske povijesti. Vitraci raspršuju svjetlost Sunca u bezbroj boja, ukazujući na to da se iza vidljivog mnoštva krije jedinstvo. Čarolijom svjetla prenesena je sveta poruka. Stari vitraci su posjedovali kvalitetu i kolorit koji se danas ne mogu ponoviti na način gotičkih majstora. Staklo je bilo obrađeno tako da je propuštalo točno određenu količinu svjetlosti. Zahvaljujući tome, u unutrašnjosti

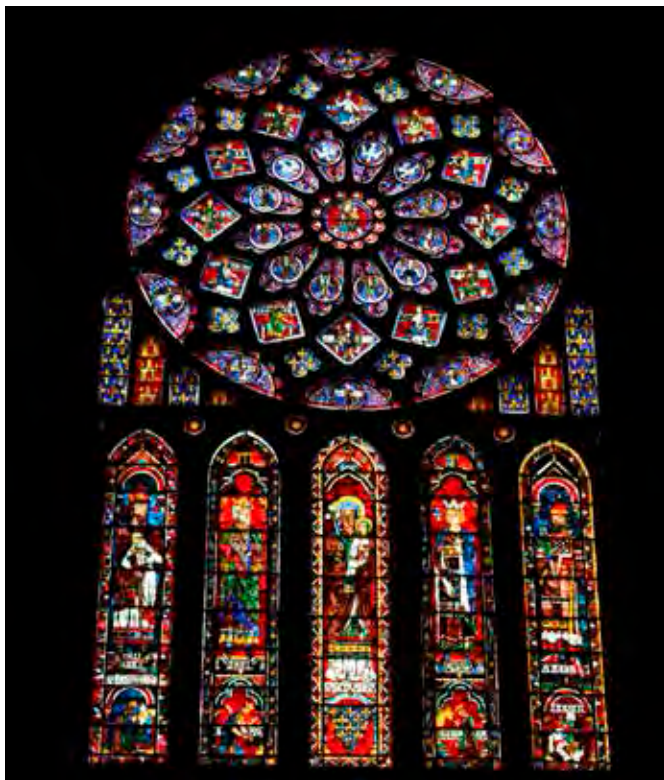
Katedrala u Chartresu. Vitraci su zidovima od svjetla zamijenili oslikane zidove romaničkih crkava.

Materijalno svjetlo, kako ono stvoreno prirodom na nebu tako i ono stvoreno na zemlji ljudskom vještinom, samo je slika jasnog svjetla spoznaje te iznad svega samog Istinskog svjetla. Opat Suger

gotičkih katedrala jednaka je količina svjetla i usred dana i u polutama sumraka.

Posrednička uloga katedrale kao hrama kristalizira se na mjestu križišta uzdužnog i poprečnog broda. To je najvažnije mjesto jer se sjedinjuju horizontalna i vertikalna os. To je mjesto fiksanog vremena i prostora, mjesto uzašašća. Doći na to mjesto cilj je svakog hodočasnika.

Rijetko su se kada u povijesti ponovili sličan optimizam i kolektivno sudjelovanje u izgradnji sakralnih objekata koji su vladali u tada siromašnoj i zaostaloj Francuskoj. Očito su idejni začetnici i graditelji postigli svoju namjeru da izgradnjom katedrala pokrenu ljude, od najsiromašnijih do najimućnijih, kako bi kroz vlastito sudjelovanje otkrili ili obnovili temeljni smisao religije. Jer, *religare* znači "povezati", "sjediniti", a označava vječnu potrebu čovjeka da se poveže sa samim sobom, s drugima i s Bogom. I doista, ima li boljeg načina za to od zajedničkog rada čiji je rezultat hram podignut u slavu Boga? ☸

OD ČEGA JE SASTAVLJEN SVEMIR?

Florimond Krins

Otkad gleda u zvijezde, čovjek se pita od čega je sastavljen svemir koji okružuje naš mali planet. Od religijskih vjerovanja do znanstvenih teorija, prisutni su čuđenje i mnoga neodgovorena pitanja.

Kako su instrumenti napredovali i postali precizniji, omogućavajući nam da gledamo dalje od našeg Sunčevog sustava i galaksije, počeli smo uočavati obrasce, veličine, oblike i kretanja dalekih zvijezda, galaksija i maglica. Slijedom tih promatranja, veliki su umovi došli do teorija koje zakone fizike opisuju u matematičkom obliku. Proučavajući zapažanja Kopernika, Keplera i Newtona, da navedemo samo nekoliko znanstvenika, Einstein je došao do Opće teorije relativnosti. To je dosad najpotpunija teorija koja nam omogućava odrediti kretanja svih objekata u vremenu i prostoru.

U 20. stoljeću uspjeli smo promatrati i druge galaksije, poput Andromede, i otkrili smo da se zvijezde na rubu galaksije okreću brže nego one u njenom središtu. Ovo se protivi zakonima gravitacije zbog čega su astrofizičari pretpostavili da tamo mora postojati nešto što ne možemo vidjeti. To nešto poznato je kao tamna tvar, vrsta materije koja ne apsorbira, ne reflektira i ne emitira svjetlo, a prema Općoj teoriji relativnosti trebala bi postojati. Ali, koliko ima tamne tvari u svemiru? Znanstvenici su procijenili da bi, u skladu s Općom teorijom relativnosti, sveukupna materija trebala sadržavati najmanje 85% tamne tvari. Nažalost,

kako tamna tvar ne korespondira sa svjetlom, izrazito ju je teško izmjeriti, a i moramo je tek fizički otkriti.

Ali, to nije sve. Astrofizičari su također primijetili da se svemir širi, što znači da postoji sila jača od same gravitacije (koja djeluje i u vidljivoj i u tamnoj tvari), koja "gura" svemir prema van. I opet bi, prema Općoj teoriji relativnosti, trebala postojati neotkrivena sila koja to postiže. Ta sila nazvana je tamna energija. Koliko je tamne energije potrebno da bi teorija funkcionirala? Prema Einsteinovoj slavnoj jednadžbi " $E=mc^2$ ", energija (E) i masa (m) povezane su s brzinom svjetlosti (c). Dakle, 75% onoga od čega je naš svemir sačinjen bila bi tamna energija.

Da zaključimo, prema Općoj teoriji relativnosti i nedavnim promatranjima, naš je svemir sastavljen od samo 5% vidljive materije. Teško je pojmiti da bi 95% našeg svemira moglo biti sastavljeno od nečeg što ne možemo ni vidjeti ni izmjeriti, barem zasad. Ali, to je samo jedna od teorija, poput drugih kao što su MOND (Modificirana Newtonova dinamika) ili teorija struna, koje nastoje protumačiti stvarnost.

Možda tamne tvari i energije nema i samo su plod naše imaginacije. Upravo je to smisao ulaganja velikih napora u razumijevanje svijeta u kojem živimo: to zahtijeva svu moguću imaginaciju, a zatim strpljenje, disciplinu i ljubav prema istini. ♣

Sengleskog prevela: Ana Rubin

PLESOVI U KRUGU

Lidija Šustek

*Sve pleše, sve vibrira,
Svi smo ista kreativna energija
Plesa svemira.*

Od dalekih prapočetaka ljudi su se služili plesom kao neraskidivom poveznicom s univerzumom, s drugima i sa samim sobom. Plešući u krugu, držeći se za ruke i ponavljajući iste pokrete, kreirali su sveti krug u kojem je svaki pokret molitva.

Krug i ritam

Kao jedan od temeljnih simbola cjelovitosti, savršenstva i beskonačnosti, krug u plesačima budi arhetipsko sjećanje na povezanost s božanskim. U krugu su svi plesači isti, nema ni prvoga ni zadnjega, nema ni početka ni kraja, stoga plesovi u krugu simboliziraju jedinstvo.

Krug je simbol onog Jednog iz kojeg sve nastaje, a pokret u ritmu sjedinjuje plesače međusobno i s ritmovima zemlje i cijeloga univerzuma. Tako, postoje plesovi u krugu kojima se plesači povezuju s ritmom srca ("Ples srca") ili s kretanjem Zemlje, Sunca, Mjeseca, zvijezda... Plešući "Sunčani ples", u kojem svaki sudionik kruga simbolizira jednu Sunčevu zraku, spajamo se s izvorom same svjetlosti.

Krug, središte i pokret

U skladu s Plotinovom izrekom *Središte je otac kruga*, prilikom formiranja plesnoga kruga obilježava se središte, simbol počela, oko kojega kruže plesači, s predmetima koji simboliziraju četiri elementa: vatru, vodu, zemlju i zrak. Ovisno o zemlji i dijelu svijeta u kojoj se određeni ples pleše, stavljaju se simboli svojstveni tom podneblju: cvijeće, svjeće, školjke, kamenčići i dr. Također, obilježavanje središta može se povezati s ciklusima godišnjih doba u kojima se plesovi održavaju te se u skladu s tim odabiru simbolični predmeti.

Krug, središte i pokret evociraju planetarno i zodijačko kruženje oko Sunca čija se slika ocrtava i na Zemlji – prema načelu *kako na nebu tako i na zemlji*. "Kada bi se otvorilo zrno prašine", kaže Rumi, "i u njemu bi se

Njemački učitelj baleta i koreograf Bernhard Wosien proučavao je izvorne plesove naroda Balkana. Otkrivši njihovu izuzetno naglašenu simboliku, proširio ih je po cijeloj Europi. Njegova kći, dr. Maria-Gabriele Wosien, nastavlja očevim stopama i vodi radionice plesova u krugu po čitavom svijetu. Baveći se etnomuzikologijom, profesor Marijan Rudel prenio je simboliku i sakralnost drevnih ritmova iz cijelog svijeta u Sloveniju, Hrvatsku i susjedne zemlje.

našli Sunce i planeti koji uokolo kruže." Kružeci oko središta kruga, kružimo oko središta koje se nalazi i u nama samima – našeg srca, našeg stvaralačkog izvora.

Plešući u krugu postajemo jedno s glazbom, s plesačima i sa svime što nas okružuje, a prije svega jedno s izvorom života u nama samima. prof. Marijan Rudel

Kada se plesovi u krugu plešu u prirodi, središte se obilježava vatrom. Vatra se kao obilježje solarnih božanstava nalazi u svim kulturama. Simbolizira stvaralačku snagu uma; prema *Rječniku simbola*

Chevalijera-Gheerbranta, "plamen koji se uspinje nebu predložuje polet prema oduhovljenju". Kružeci oko vatre, plesači imaju priliku doživjeti njezine preobražavajuće snage koje evociraju beskonačne oblike božanske kreacije.

*Gorim; smijem se; moj pepeo je živ!
Umirem tisuću puta;
Moj pepeo pleše –
tisuću novih lica.*
Rumi

Držeći se za ruke i plešući u istom smjeru, činimo neraskidiv lanac povezanosti i zajedništva, zaštićeni sigurnošću koju krug stvara. Svaki sudionik plesa tvori vitalnu kariku tog lanca kojim se energija prelijeva od jednog do drugog plesača i skladno povezuje s energijom univerzuma.

Sakralni plesovi u krugu dio su ceremonija i obrednih svečanosti koje su se izvodile u prirodi, u hramovima, na svetim mjestima.

Plešite i pjevajte u slavu Gospoda.

Plesovi u krugu oživotvoruju *kolo života* – vječno kretanje oko istog božanskog središta. ☸

Bog nas poštuje kada radimo, a voli kada plešemo.
Drevna sufijska izreka

Jane Austen

Umijeće življenja svakodnevce

Stela Zorić

Jane Austen rođena je 16. prosinca 1775. godine u Steventonu, u južnoj engleskoj pokrajini Hampshire, kao sedmo dijete u obitelji anglikanskog pastora Georgea Austena i njegove žene Casandre. Odrastala je u kući punoj knjiga u kojoj su se cijenili obrazovanje, žive rasprave i duhovitost. Otac joj je bio progresivan čovjek koji je svoju djecu, uključujući kćeri, poticao na čitanje i pisanje, što u to doba nije bilo uobičajeno.

Već s jedanaest godina Jane je počela pisati kratke priče i skečeve koji su zabavljali obitelj. Ti rani radovi, poznati kao *Juvenilia*, pokazuju urođeni dar za introspekciju, promatranje i razumijevanje ljudskog ponašanja. Jane je rano razvila stil koji je odražavao njenu osobnost – oštrouman i britak, uvijek suosjećajan, no nikad zloban i sarkastičan.

U dobi od dvadeset godina počela je raditi na svojim prvim romanima: *Elinor i Marianne* (kasnije nazvan *Razum i osjećaji*) i *First Impressions* (kasnije *Ponos i predrasude*). Za osobu tako nježnih godina, Jane je bila

iznimno pronicljiva, ulazeći duboko u psihologiju svojih likova. Vještím pisanjem, kroz nominalno ljubavne priče, istraživala je temeljna pitanja o ljudskoj prirodi, moralu i ulozi društva u čovjekovom životu.

Život u gradu

Obitelj Austen se 1801. godine preselila u grad Bath, što je za Jane bio težak udarac. Voljela je seoski život Steventona i nikada se nije potpuno prilagodila gradskom načinu života. U ovom razdoblju malo je pisala, ali je puno promatrala ljude oko sebe i društvene odnose. Bath je bio poznato ljetovalište bogatih, mjesto gdje su se odvijale složene društvene igre statusa i bogatstva, što je postala tema njezinih budućih romana.

U tom je razdoblju doživjela i jedinu poznatu ljubavnu vezu s mladim irskim odvjetnikom Tomom Lefroyem, no njegovoj obitelji nije odgovaralo što je Jane bila bez miraza. Lefroy je napustio Bath, ostavivši Jane slomljena srca. Ovo iskustvo dalo je novu dimen-

Kuća Jane Austen u Altonu, Hampshire

ziju njenom razumijevanju ljudi i ljudskih osjećaja, i potaklo je da nastavi pisati romane i na taj način drugima prenese teme koje su je godinama zaokupljale. Međutim, svakodnevni život i društvene obveze često su je ometali u radu i disciplini potrebnoj za pisanje romana.

Nakon očeve smrti 1805. godine, Jane je s majkom i sestrom Cassandrom živjela skromno, oslanjajući se na pomoć braće. Godine 1809. preselile su se u Chawton, malu kućicu koju im je dao brat Edward, gdje je Jane ponovno našla mir potreban za pisanje.

Djela

Prvi objavljeni roman *Razum i osjećaji* izašao je pod pseudonimom 1811. godine. Roman istražuje sukob između razuma i strasti kroz sudbine sestara Dashwood. Elinor vodi razum, ona je promišljena, dok je Marianne osjećajna i spontana. Austen ne zauzima jednostranu poziciju; pokazuje da su za ispunjen i sretan život potrebni i razum i osjećaji.

Upoznajte svoju sreću. Ne tražite ništa osim strpljenja – ili mu dajte šarmantnije ime: nazovite to nadom.

Godine 1813. objavila je svoj najpoznatiji roman *Ponos i predrasude*. Priča o Elizabeth Bennet i Fitzwilliamu Darcyju postala je jedna od najpoznatijih ljubavnih priča u književnosti. Tipično za pronicljivu Jane, ispod romantične površine krila se duboka analiza predrasuda, ljudske površnosti i kritika društva, kao i isticanje sposobnosti čovjeka da istražuje, razvija se i ispravlja svoje mišljenje.

Na početku romana, Elizabeth najprije prezire Darcyja zbog njegova ohola ponosa, a on nju smatra manje vrijednom zbog niskog društvenog statusa. Na kraju oboje shvaćaju da su zbog vlastitih predrasuda bili

u zabludi i koliko ih je ponos sprječavao u ostvarenju sretnog života. Na ovaj način Austen postavlja pitanje koliko uistinu poznajemo druge ljude i upozorava da naši stereotipi mogu zamagliti istinu.

Postoji onoliko različitih ljubavi koliko ima trenutaka u vremenu.

Jane je nastavila pisati i 1815. godine objavila svoj idući roman *Emma* – po mišljenju mnogih kritičara njezino najsofisticiranije djelo. Emma Woodhouse bogata je i lijepa mlada žena koja misli da dobro poznaje ljude oko sebe. Pokušava upravljati životima drugih, uvjerena da čini dobro. Roman prati njezino emocionalno sazrijevanje, uviđanje vlastitih pogrešaka i odbacivanje ograničenih stavova.

Razum i osjećaji

Kroz *Emmu*, Austen razmatra pitanja znanja, moći i odgovornosti. Pokazuje kako dobronamjernost bez promišljenosti može biti štetna i kako je važno preispitati sebe prije nego što pokušamo pomoći drugima. Psihološki, ovo je možda njen najdublji roman jer se bavi svima poznatim pitanjem – kako možemo znati je li naše dobronamjerno djelovanje uistinu dobro za druge?

Emma

Posljednji roman, *Pod tuđim utjecajem*, objavljen je 1817. godine prije Janeine smrti. Glavni lik, Anne Elliot, najstarija je od Austeninih junakinja: ima dvadeset sedam godina i smatra se "prestarom" za brak. Osam godina ranije, pod tuđim utjecajem prekinula je vezu s kapetanom Wentworthom jer ju je obitelj uvjerala da nije dovoljno dobar za nju. Kada ponovo susreće Wentwortha, on je bogat i uspješan, a Anne mora živjeti sa žaljenjem zbog propuštene sreće.

Tih i duboko sentimentalna, *Pod tuđim utjecajem* prikazuje Jane Austen u trenucima melankolije i tuge koje čovjek osjeća zbog prolaznosti vremena i propuštenih prilika. Ali, Jane nam pokazuje i drugu stranu medalje, govori o drugim prilikama, o tome da nikada nije prekasno za sreću ako se za nju imamo hrabrosti boriti.

Ne postoji ništa što ne bih učinila za svoje prijatelje. Ne mogu voljeti ljude polovično.

Bolest i smrt

Početkom 1817. godine Jane je počela pobolijevati. Unatoč sve većoj slabosti, nastavila je pisati. Započela je novi roman *Sanditon*, satiričnu komediju o hipohondrima i mondenim odmaralištima. Dana 18. srpnja 1817. godine umrla je u Winchesteru na rukama svoje drage sestre Cassandre. Imala je samo četrdeset jednu godinu. Pokopana je u Winchesterskoj katedrali.

Pod tuđim utjecajem

Naslijeđe

Jane Austen živjela je tih i naizgled jednostavan život, ali ostavila je naslijeđe koje traje već više od dva stoljeća jer njeni romani govore o vječnim ljudskim temama – ljubavi i gubitku, ponosu i predrasudama, odrastanju i učenju iz grešaka.

Možda je njena najvažnija poruka da za mudar život nisu potrebne velike životne drame, već pažljivo promatranje i promišljanje svakodnevnog života. Učila nas je da obični ljudi mogu imati duboke i smislene živote, da svaki razgovor može biti prilika za rast, svaka greška prilika za učenje.

Kroz svoje junakinje pokazala je da inteligencija, britkost i moralna snaga ne ovise o spolu ili društvenom statusu, već o karakteru.

Godina 2025. posebna je za sve ljubitelje Jane Austen – obilježava se dvjesto pedeseta obljetnica njezina rođenja. Čini se nevjerojatnim da više od dva stoljeća njezini romani i dalje osvajaju nova čitateljska srca. Brojne manifestacije održavaju se po cijelome svijetu, što je dokaz trajne popularnosti ove vrsne spisateljice. ♣

Ponos i predrasude

PROSINAC

VRIJEME RADOSTI I NADE

Delia Steinberg Guzmán

Još jednom stižemo do prosinca, psihološki intenzivnog mjeseca jer nas neumoljivo vodi prema kraju jedne i početku druge godine.

Prosinac je svojevrsna životna i vremenska prekretnica kada se stari sati odbacuju kako bismo se suočili s novim danima, ponekad s nadom, a ponekad s teškim osjećajem da će, unatoč promjeni datuma, sve ostati isto...

Vrijeme radosti i nade

Općenito govoreći, vrijeme izaziva poštovanje, kako kod onih koji se ne usuđuju gledati prema budućnosti, tako i kod onih koji vjeruju da je dolazak nove godine sam po sebi dovoljan da sve postane bolje. Vrijeme u svojoj dubini nosi nešto čarobno i skriveno, zagonetno, moć kojoj se svi predaju, silu koja nikoga ne poštuje, a ista je za cijeli univerzum.

Onaj tko je mlad uživa u toj čaroliji otvarajući škrinju vremena u potrazi za najvećim blagom. Njegova vjera u budućnost potiče ga da voli život iako su mu iskustva ponekad gorka: pred sobom ima vrijeme, a s vremenom se sve može promijeniti.

Onaj tko je već sakupio skupio godine i nosi tek uspomene na mladost, prihvaća prolazak vremena s

osjećajem strahopoštovanja prema tajanstvenom glasniku. Hoće li to biti danas, ili sutra...? Kada i kako ću napustiti ovaj svijet? Koje mi tajne još čuva vrijeme u budućnosti?

Koliko je samo mudrosti u simbolu Kronosa koji proždire svoju djecu! Kronos je vrijeme koje sve donosi i sve odnosi; ono koje daje život i oduzima ga; on je taj koji ono koje ruši temelje dok druge gradi, stvara nove slave i baca sjenu na sjaj prošlih pobjeda.

A ipak, ono – Vrijeme – traje... Vječno je usprkos promjenama koje donosi zbog dolazaka i odlazaka kojima nas izlaže. Ako doista volimo Život – ne samo onaj mali život svakodnevnih sitnica s njegovim neospornim šarmom i zamornom rutinom – tada ne možemo ne voljeti vrijeme. Jer, jedno se izražava kroz drugo: Vrijeme se manifestira kroz Život.

Pozdravimo stoga novu godinu: to je još malo više vremena, više mudrosti i iskustva, umora i boli, radosti i nade, nostalgije i maštanja o prošlosti združenoj s budućnošću. To je način otvaranja vrata vječnosti, koračajući uz nju dok brojimo njezine korake... 🏠

Sa španjolskog preveo: Franco Špigić

The background is a painting of a night sky filled with stars and a vibrant rainbow. In the foreground, the silhouettes of a fox and a pilot are visible against the horizon. The fox is on the left, and the pilot is on the right, pointing towards the stars.

***Život nas je naučio da ljubav ne znači
međusobno se gledati,
već zajedno gledati u istom smjeru.***

Antoine de Saint-Exupéry